

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Тиждень

№ 17 (493) 28.04 – 4.05.2017 р.

www.tyzhden.ua

Девід Ліпто
про співпра
України
та МВФ

Як діють корупційні
схеми в ОПК

Кому вигідне фінансування
фейкових ветеранів

Чи визначений переможець
виборів у Франції

ПЕРШІ УРОКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

The
Economist

Featuring selected content
from The Economist

ISSN 1996-

9 771956 156

Девід Ліптон:

«Україна не може загальмувати або піти у зворотному напрямку»

Спілкувався
Любомир
Шавалюк

Минулого тижня у Вашингтоні відбувалися Весняні зустрічі МВФ та Світового банку — один із головних щорічних світових економічних форумів, де обговорюють поточні тенденції та перспективи економік світу, регіонів і окремих країн. На запрошення МВФ *Тиждень* відвідав Весняні зустрічі й, скориставшись нагодою, розпитав першого заступника директора-розпорядника МВФ про деталі та перспективи співпраці фонду з Україною.

Наша країна досягла тільки 3 із 11 структурних маяків, визначених попереднім меморандумом із фондом, і все-таки отримала черговий транш. Чому МВФ виділив гроші?

— Ми завжди намагаємося враховувати ширшу перспективу. Україна робить важливі кроки для макроекономічної стабілізації та побудови фундаменту економічного зростання. Тому потрібно було погоджувати (наступний транш. — Ред.). Та, попри все, хочемо, щоб і решту маяків було реалі-

зовано. Ми продовжуємо роботу з урядом над деякими пріоритетними реформами, які треба провести для наступного перегляду програми й виділення чергових коштів. Якщо в них буде поступ, то Україна зможе подолати спадок останніх 25 років і реально поліпшити життя багатьох громадян.

У новому меморандумі маяки стосуються політично чутливих питань, як-от пенсійна та земельна реформи. Як МВФ збирається змусити наш уряд провести ці перетворення, зважаючи на те що 2019 року в Україні повинні відбутися парламентські та президентські вибори?

— Ми нікого ні до чого не примушуємо. Історія останніх 25 років показує, що країна йде вперед, коли має таке бажання, і не йде, коли не досягає консенсусу.

Наступні три важливі кроки — пенсійна й земельна реформи та приватизація. Ці реформи давно на часі. Невпровадження їх дорого обходиться Україні з року в рік. У вас чи не найродючіші ґрунти в Європі. Але здобути повну вигоду

Девід Ліптон — американський економіст. Народився 1953 року в Бостоні. Ступінь бакалавра з економіки здобув 1975 року у Весліанському університеті (Міддлтаун, штат Коннектикут), ступені магістра та кандидата наук з економіки — у Гарварді. Працював у МВФ, економічним радником урядів Росії, Польщі, Словенії, у Міністерстві фінансів США, Citibank та Білому домі. Від 2011 року обіймає посаду першого заступника директора-розпорядника МВФ, у 2016-му призначений на другий п'ятирічний термін.

від них було неможливо через наявну систему користування та володіння землею. Пам'ятаю, як обговорював це питання ще з колишнім президентом Леонідом Кучмою! Час провести таку реформу, бо Україна більше не повинна відмовлятися від того, від чого вона відмовляється зараз. Потрібно приймати рішення. Володимир Гройсман заявив, що спробує провести ці перетворення.

Якщо йдеться про роздержавлення, то пам'ятаю також зустрічі з високопосадовцями, зокрема відповідальними за приватизацію, ще у 1995 році: ми обговорювали їхні плани стосовно цього. І знову-таки втрати від неякісного управління, слабких фінансових результатів на державних підприємствах за багато років уже доволі значні. Україна може змінити власну економіку на краще, якщо почне і проведе процес приватизації. Погляньмо на Східну Європу: багато країн там успішно провели приватизацію і знайшли для себе в ній вигоди. Зараз рішення за Україною. Якщо вона хоче її проводити, ми підтримаємо.

Пенсійна реформа — це завжди чутливе питання, яке впливає на багатьох людей. Але навряд чи когось в Україні влаштовують такі маленькі середні пенсії. А платити вищі держава собі не може дозволити, бо має так багато пенсіонерів. Тож повинна бути раціоналізація. Прем'єр-міністр запевнив нас, що збирається спробувати розробити пенсійну реформу, яка дістане підтримку в суспільстві.

Власне, люди в Україні, як і парламент, котрий їх представляє, мають себе запитати, чи хочуть вони прогресу в цих трьох реформах і в що обходиться їх відсутність. Якщо нічого не зміниться, буде ще багато-багато років труднощів і втрат, характерних для минулого.

Пенсійну реформу згадують в меморандумах МВФ від 2015 року. Втім, у цьому питанні немає поступу. Якщо Україна від цієї реформи відмовиться, чи може вона запропонувати якусь альтернативу, щоб отримати наступний транш?

— Ми обговорюємо пенсійну реформу з президентом та прем'єр-міністром від початку цієї програми. І ніколи не вважали, що її слід проводити ще на старті. Перша частина програми зосереджена на стабілізації фінансової ситуації в країні та поверненні контролю над державними фінансами. Це зроблено. Зараз Україна на другому етапі, коли мусить закріпити стабільність і підготувати базу для зростання, а також ефективнішої роботи своєї економіки.

Відтак настав час проводити пенсійну та земельну реформи, приватизацію. Ці зміни ствлять базу для розвитку і зростання в країні, щоб майбутнє відрізнялося від минулого.

Прем'єр-міністр пояснив свої цілі та намери й висловив відданість цим реформам. Сподіваємося, що український народ і парламент зможуть об'єднатися з ним у підтримці пенсійної реформи. Це дуже важливо для фінансової системи країни, бюджету, українського народу й економіки. Це необхідний наступний крок.

Голова місії МВФ в Україні Рон ван Рооден опублікував статтю про пенсійну реформу. Її різко розкритикував віце-прем'єр Павло Розенко. Слід гадати, що на найвищих рівнях існують певні інтереси і вони навряд чи підтримають перетворення...

— Усі масштабні складні реформи контроверсійні. Вони не відбуваються просто так і потребують серйозного планування, дискусії, діалогу, навіть суперечок. Мета — провест адекватну пенсійну реформу, завдяки якій система оздоровиться фінансово й люди отримають достойні пенсії, а не дріб'язок, що не справедливим, адже вони пропрацювали все життя.

Уряд має подати законопроект про земельну реформу в парламент до кінця травня. Утім, поки ще не було навіть публічних дискусій на цю тему. Чи буде МВФ гнучким із приводу дедлайну?

— Команда МВФ уже відвідувала Україну. Крім того, найбільшчими днями ми обговоримо представниками влади розробку стратегії з земельної реформи. Хочемо бачити проведення пенсійної та земельної реформ і приватизації.

Стосовно приватизації маємо два роки безрезультатних розмов. Що робити, аби пройти цю мертву точку?

— Повинне бути рішення про те, щоб іти вперед Україна однозначно має державні підприємства, які могли б стати приватними компаніями з високою вартістю. Деякі готувалися до приватизації, але з різних причин вона не відбулася. Я розумію якісь із цих причин, але вони не зменшують цінності об'єктів. У приватних руках ті підприємства могли б працювати значно продуктивніше, прибутковніше, а відтак краще служити українському народові.

Для цього потрібні політичне рішення й ретельна підготовка. Приклади успішної приватизації в регіоні є. МВФ має необхідний досвід, як і дехто з ваших сусідів. Існує чимало способів з'ясувати, як ефективно провести приватизацію, якщо є відповідне політичне рішення.

Із відставкою голови НБУ Валерії Гонтаревої в нашій владі стає менше яскравих реформаторів. Чи очікує у зв'язку із цим МВФ якихось труднощів у співпраці з Києвом?

— Валерія Гонтарева виконала прекрасну роботу в надзвичайно складній ситуації, попри шалений опір деяких людей і політичних фракцій. Коли вона прийшла на свою посаду, країна була на межі нестабільності: валютни

режим, що на той час існував в Україні, паралізував експорт і економічне зростання. Понад те, у країні було багато банків, якими погано управляли або які банкрутували. Вона вирішила ці проблеми й, гадаю, заслуговує на медаль.

Після всієї тієї виконаної важкої роботи я розумію, чому Гонтарєва йде. Управління Національним банком України ніколи не було легким завданням. Але немає сумнівів, що країна може знайти і знайде того, хто продовжуватиме якісну і важку роботу.

Чи може в програмі МВФ у певний момент з'явитися реструктуризація або приватизація державних банків?

— Із деякими державними банками уже працюють. Це для нас однозначно цікава тема.

КОРУПЦІЯ В БАГАТЬОХ КРАЇНАХ ВИПЛИВАЄ ЗІ ЗДАТНОСТІ ОЛІГАРХІВ ВИКОРИСТОВУВАТИ БАНКИ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. АБО КОМПАНІЙ — ПРОВОДИТИ НЕЛЕГАЛЬНІ ПЛАТЕЖІ ЧЕРЕЗ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ

За два роки Україна має почати виплачувати великі суми зовнішніх боргів. Це збігатиметься з періодом виборів. Економічне зростання в нас слабке, аби покрити ті фінансові потреби. Очікуєте якихось проблем у цьому контексті через два роки?

— Ми бачимо, що після кількох років до України повертається зростання на рівні понад 2%. Якщо програма (співпраці з МВФ. — Ред.) рухатиметься вперед, темп може пришвидшитися. Але значно важливіше те, що залучення коштів на ринках капіталу буде простішим і на кращих умовах для України, якщо вона й надалі демонструватиме успіхи, закріплюватиме стабільність і нарощуватиме темпи зростання. Утім, якщо Україна вирішить тимчасово зупинитись або відступити від реформ, це, безумовно, стане проблемою.

Дві інші важливі реформи стосуються податкової та митниці. Тут також практично жодного прогресу. Заарештовано колишнього голову ДФС. Як гадаєте, чи почне таким чином наша держава рух у належному напрямку?

— Я однозначно сподіваюся, що Україна працюватиме над проблемами в цих двох царинах. То був би дуже важливий крок уперед.

Боротьба з корупцією — один з основних елементів програми співпраці Києва з МВФ. Як оцінюєте прогрес України в цьому напрямку?

— Україна рухається вперед у боротьбі з корупцією, але дещо повільно. У цій справі є різні виміри. Один із них — наявність інституцій. Тут створено НАБУ, як передбачено програмою. Другий — прозорість. Це питання е-деклараций. Третій — забезпечення законності. Тут мова

про внутрішнє управління, і президент та уряд мають сприймати його серйозно. Ще один вимір — це очищення банківської системи від проблем. Корупція в багатьох країнах впливає зі здатності олігархів використовувати банки для фінансування корупційної діяльності. Або компаній — проводити нелегальні платежі через фінансові інституції. Там, де у Східній Європі банками добре управляють, корупції менше.

Насамкінець: ще один вимір боротьби з корупцією — лібералізація. Серед епіцентрів корупції в Україні була газова система. Очищення Нафтогазу та його структур, урегулювання цін таким чином, щоб виключити можливість купувати імпортоване паливо дешево, а продавати дорого, — такими є способи боротьби з корупцією.

У деяких із цих царин Україна зробила важливі кроки вперед. В інших залишається ще багато незробленого. У якихось ми можемо спробувати надати опіку й підтримку. А деякі вимагають політичної дії керівництва країни.

Якби вас попросили оцінити успіх українських реформ загалом, враховуючи досягнення в банківській та газовій сферах, але й відсутність прогресу в приватизації тощо, як ви виразили б зроблене й те, що належить зробити, у відсотках?

— МВФ не видає таких табелів успішності. Україна здійснила важливу стабілізацію економіки. Цим має пишатися керівництво держави, і це мають розуміти люди. Іноді стабілізаційна фаза не з приємних: громадяни починають оцінювати виконану роботу вже на етапі зростання економіки.

У Польщі, наприклад, після стабілізації було кілька змін в уряді. Минув якийсь час, перш ніж населення нарешті відчуло переваги трансформації, коли почала динамічніше зростати економіка.

І хоч стабілізація — це дуже серйозне досягнення, зробити це треба багато. Україна не може загальмувати або піти у зворотному напрямку. Адже втратить усе зроблене. Вона повинна рухатись уперед, бо має величезний потенціал розвитку економіки, її зростання і збільшення доходів за умови, що буде завершено решту реформ. Тоді й люди краще їх сприйматимуть.

Коли, на думку МВФ, для України відкриються світові фінансові ринки?

— У ринків є дві сторони: попит і пропозиція. Нині ринки капіталу зацікавлені в тому, щоб давати фінансування країнам, які розвиваються. Ми бачили залучення грошей державами не з найвищими кредитними рейтингами. Але важливий і інший бік: аби Україна підготувалась і була хорошим, цінним клієнтом. Завершення чергового етапу програми МВФ та отримання останнього траншу — потрібний крок. Просування до наступного перегляду може стати останнім аргументом, необхідним для того, щоб переконати світ і ринки, що ваша країна рухається у правильному напрямку. ■